

28.9.2012

PRANEŠIMAS NARIAMS

Tema: Peticija Nr. 0210/2012 dėl ribojamųjų mokestinių priemonių, tariamai taikomų Portugalijoje nuolat negyvenančiam asmeniui, įsigijusiam nekilnojamojo turto už Portugalijos ribų, kurią pateikė Jungtinės Karalystės pilietis A. G.

1. Peticijos santrauka

Peticijos pateikėjas skundžiasi, kad Portugalijos valdžios institucijos nesilaiko Portugalijos fizinių asmenų pajamų mokesčio akto 10 straipsnio a punkto, pagal kurį kapitalo prieaugis dėl nekilnojamojo turto, naudojamo kaip nuolatinis mokesčių mokėtojų gyvenamasis būstas, perleidimo atleidžiamas nuo mokesčio, jeigu per 36 mėnesius nuo pardavimo perleidimo suma, atskaičius galimos paskolos, skirtos įsigyti minėtam nekilnojamajam turtui, padengimą, yra pakartotinai investuojama įsigyjant kitą tokios pat paskirties nekilnojamąjį turtą, esantį Portugalijos teritorijoje ar kitos Europos Sąjungos valstybės narės teritorijoje. Pasak peticijos pateikėjo, Portugalijos valdžios institucijos taiko ribojamąsias ir neproporcingas priemones, jeigu nekilnojamojo turto įsigyjama už Portugalijos ribų. Tarp šių ribojamųjų priemonių yra suinteresuotojo asmens neinformavimas, jeigu jis yra nerezidentas, reikalaujant, kad jis, jei nori būti informuotas, turi turėti atstovą Portugalijoje. Peticijos pateikėjas mano, kad ši padėtis gali pakenkti laisvo asmenų judėjimo Europos Sąjungoje principui.

2. Priimtinumai

Paskelbta priimtina 2012 m. birželio 15 d. Komisijos buvo paprašyta suteikti informaciją (pagal Darbo tvarkos taisyklių 202 straipsnio 6 dalį).

3. Komisijos atsakymas, gautas 2012 m. rugsėjo 28 d.

„Kapitalo prieaugio, atsirandančio dėl nekilnojamojo turto perleidimo, apmokestinimas

Pagal ankstesnius Portugalijos mokesčių teisės aktus mokesčio lengvata, susijusi su gyventojų

pajamų mokesčiu nuo kapitalo prieaugio, atsirandančio dėl nekilnojamojo turto perleidimo, buvo įmanoma tik jeigu kapitalo prieaugis pakartotinai investuojamas į nekilnojamąjį turtą Portugalijoje.

2003 m. Komisija laikėsi nuomonės, kad šiais teisės aktais apribojamas laisvas asmenų ir kapitalo judėjimas, ir pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš Portugaliją. Todėl 2004 m. gruodžio 14 d. Komisija nusprendė bylą perduoti Europos sąjungos Teisingumo Teismui.

2006 m. spalio 26 d. Teisingumo Teismas priėmė sprendimą byloje¹. Sprendime nustatyta, kad:

„Palikdama galiojančias mokestines nuostatas, šiuo atveju Fizinių asmenų pajamų mokesčio kodekso 10 straipsnio 5 dalį, pagal kurias nuo mokesčio atleidžiamas kapitalo prieaugis dėl apmokestinamojo asmens arba jo šeimos narių asmeninio nuolatinio gyvenamojo būsto atlygintino perleidimo, jei gautos pajamos reinvestuojamos kitam būstui, esančiam Portugalijoje, išgyti, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 18, 39 ir 43 straipsnius bei 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo 28 ir 31 straipsnius“.

2008 m. vasario mėn. Portugalijos valdžios institucijos informavo Komisiją, kad 2007 m. lapkričio 2 d. buvo iš dalies pakeistas *Decreto-Lei* Nr.° 361/2007² atitinkamas Portugalijos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo straipsnis (CIRS 10 straipsnio 5 dalis). Taigi, pirmiau minėto mokesčio lengvatą būtų galima taikyti ne tik kapitalo prieaugį pakartotinai investuojant Portugalijoje, bet taip pat jį pakartotinai investuojant kitoje ES valstybėje narėje arba Europos ekonominės erdvės šalyje (pastaruoju atveju tik jei vykdomas susitarimas dėl informacijos mainų mokesčių srityje).

Įsipareigojimas paskirti fiskalinį agentą

Kalbant apie Portugalijos apmokestinamųjų nerezidentų ir mokesčių institucijų susirašinėjamą laiškais, Portugalijos teisės aktai, galioję iki 2011 m. pabaigos, įpareigojo jas Portugalijoje paskirti fiskalinį agentą. Agentas buvo kontaktinis apmokestinamųjų nerezidentų ir Portugalijos mokesčių institucijų asmuo ir dėl šios priežasties institucijos galėjo atsisakyti rašyti laiškus Prancūzijoje gyvenančiam piliečiui. Remiantis tuomet galiojusio CIRS (*Código do Imposto sobre o rendimento das pessoas singulares* (Fizinių asmenų pajamų mokesčio kodeksas)) 130 straipsniu, nerezidentai, turintys pajamų šaltinį Portugalijoje, kuriam ten taikomas apmokestinimas, turėjo paskirti fiskalinį agentą, kuris jiems atstovautų bendraudamas su Portugalijos mokesčių institucijomis ir užtikrintų jų mokestinių įsipareigojimų vykdymą.

2007 m. liepos mėn. Komisija nusprendė pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, nes manė, kad šis įpareigojimas nesuderinamas su laisvu asmenų judėjimu ir laisvu kapitalo judėjimu, kurie garantuojami Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 21 ir 63 straipsniuose. Komisija supranta, kad šiuo reikalavimu buvo siekiama užtikrinti mokesčių mokėjimą ir užkirsti kelią vengimui mokėti mokesčius. Tai yra pripažinti visuomenės interesų reikalavimai. Vis dėlto Komisija manė, kad nerezidentams taikyta visuotinė prievolė paskirti fiskalinį agentą neapsiriboja tuo, kas yra būtina siekiant užtikrinti šių tikslų įgyvendinimą, todėl ji apsunkina laisvą asmenų judėjimą ir laisvą kapitalo judėjimą. Kadangi nebuvo tinkamai sureaguota į 2008 m. birželio 27 d. išsiųstą pagrįstą nuomonę, 2009 m. vasario 19 d. Europos Komisija

¹ Byla Nr. C-345/05 Komisija prieš Portugaliją

² Paskelbtas *Diário da República*, 1 serija – Nr.°211, 2007m. lapkričio 2 d.

nusprendė perduoti reikalą svarstyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

2011 m. gegužės 5 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas didele dalimi palaikė Komisijos požiūrį ir paskelbė, kad „priimdama ir palikdama galioti Fizinių asmenų pajamų mokesčio kodekso (*Código do Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Singulares*) 130 straipsnį, kuriuo iš nerezidentų reikalaujama paskirti fiskalinį agentą Portugalijoje, jei jie gauna pajamų, ipareigojančių pateikti mokesčių deklaraciją, Portugalijos Respublika neįvykdė savo įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį“.

Siekdama vykdyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą, baigiantis 2011 m., Portugalija iš dalies pakeitė CIRS 130 straipsnį.

Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad ES Teisingumo Teismo sprendimas neturi jokio savaiminio arba neatidėliotino poveikio pavienių skundų pateikėjų teisėms, nes šio Teismo procedūros netaikomos atskiroms byloms spręsti. Teismo sprendimas tik ipareigoja valstybę narę pakeisti savo su mokesčiais susijusias teisės normas pagal ES teisės aktus. Nacionaliniai teismai ir administracinės institucijos pirmiausia atsakingi už tai, jog būtų užtikrinta, kad valstybių narių valdžios institucijos konkrečiais atvejais laikytųsi ES teisės aktų. Taigi piliečiams patariama iš nacionalinių administracinių arba teisminių institucijų, remiantis nacionalinėmis procedūromis, siekti žalos atlyginimo.

Tarpvalstybinis dokumentų įteikimas Europos Sąjungoje

Tarpvalstybinį dokumentų įteikimą Europos Sąjungoje palengvina Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas), panaikinant Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000. Šiuo Reglamentu siekiama pagerinti ir paspartinti teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose perdavimą tarp valstybių narių. Reglamentas taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, įskaitant Daniją, kuri patvirtino savo ketinimą įgyvendinti reglamento turinį pasinaudojant deklaracija. Reglamente numatyti įvairūs dokumentų perdavimo ir įteikimo būdai: perdavimas per perduodančiąsias ir gaunančiąsias agentūras, perdavimas konsuliniais arba diplomatiniais kanalais, dokumento įteikimas paštu arba tiesiogiai.

Vis dėlto 1 straipsniu (Taikymo sritis) nustatyta, kad „Šis reglamentas taikomas nagrinėjant civilines ir komercines bylas, kai teisminis arba neteisminis dokumentas turi būti perduodamas iš vienos valstybės narės į kitą, kad būtų joje įteiktas. Jis netaikomas visų pirma mokesčių, muitų ar administraciniams klausimams arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą įgyvendinant valstybės valdžią (*acta iure imperii*).

Dėl Reglamento Nr. 1393/2007 netaikymo ir nesant bet kurių kitų Europos teisės aktų, susijusių su pranešimų dėl tiesioginio apmokestinimo įteikimu, geriausias pasirinkimas peticijos pateikėjui, jei jis to dar nepadarė, yra kreiptis į Portugalijos ombudsmeną (*Provedor de Justiça*). Elektroninę formą galima rasti <http://www.provedor-jus.pt/queixa.htm>.“